

Selectieadvies archeologische monumentenzorg

**Sint-Oedenrode, Sluitappel 17-17A
Gemeente Meierijstad (NB)**

**Archeologisch bureauonderzoek (BO) en
inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase**

Transect-rapport 4320

Transect

(definitieve versie rapport)

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Juan van der Roest	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	07-12-2022	
Controle	Stefan Molenaar	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	07-12-2022	SM
Controle gemeente Meierijstad	Mark van den Broek	medewerker Erfgoed gemeente Meierijstad	07-12-2022	

1 Inleiding

In opdracht van *Kastelijn Ruimtelijk Advies* heeft Transect in oktober 2022 archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor en in een plangebied aan de Sluitappel 17-17A te Sint-Oedenrode. Aanleiding voor het onderzoek vormt de ruimtelijke procedure ten behoeve van de sloop van de huidige bebouwing (1.300 m²) en de realisatie van 6 nieuwe woningen in het gebied (650 m²). De bedrijfswoning aan de Sluitappel 17 blijft bestaan en zal in gebruik worden genomen als burgerwoning. Om deze herontwikkeling mogelijk te maken, is een bestemmingsplanwijziging nodig.

In het gebied geldt volgens vigerend bestemmingsplan '*Sint-Oedenrode Oost*' (2014) een *Waarde-Archeologie 1*. Dit is gebaseerd op de gemeentelijke verwachtingskaart (2007) van Sint-Oedenrode. Deze kaart is herzien (Van Putten e.a. 2021) nadat deze gemeente opging in de gemeente Meierijstad. Een deel van het plangebied is reeds onderzocht en vrijgesteld van onderzoek (cat. 9a). Het andere deel heeft een *archeologische waarde* (cat. 2) en een *archeologische verwachting* (cat. 4). Het gebied dat een *archeologische waarde* kent, heeft de strengste onderzoeksgrenzen: 50 m² en dieper dan 30 cm -mv. Vanwege deze aanduiding is een archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen die groter zijn dan 50 m² en dieper dan 30 cm -mv reiken. Dit betekent dat gezien de omvang van de toekomstige plannen (ca. 6.300 m² en dieper dan 30 cm -mv) er vrijstellingsgrenzen worden overschreden, waardoor archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk is. Dit rapport voorziet in die plicht.

De gemeente Meierijstad is - als bevoegde overheid - gevraagd het rapport te beoordelen en een selectieadvies op te stellen. Het rapport is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1 Ligging plangebied

Het plangebied ligt aan de Sluitappel 17-17a in Sint-Oedenrode. Kadastraal gezien omvat het plangebied de percelen Sint-Oedenrode, sectie S, nrs. 1134, 1286, 1495-1507. In het Z. is het plangebied begrensd door de Sluitappel en in het NW door het Groene Woud. Overige grenzen worden gevormd door de grenzen van de aanliggende percelen. Het plangebied is ca. 6.300 m² groot. Het is gedeeltelijk verhard (1.350 m²), de rest is in gebruik als weiland, groenstrook of tuin.

1.2 Aard van de bedreiging

In het plangebied zullen 6 nieuwe woningen komen (ca. 650 m²). Vier woningen betreffen seniorenwoningen, de andere twee worden vrijstaand. Mogelijk krijgen de vrijstaande woningen een kelder. Hiervoor zal de huidige bedrijfsbebouwing moeten wijken (1.300 m²). De bedrijfswoning aan de Sluitappel 17 blijft bestaan en zal gebruikt worden als burgerwoning. In een gebied van ca. 2.000 m² zijn bodemingrepen voorzien. De kans dat daarbij mogelijk aanwezige archeologische waarden en resten worden beschadigd of zelfs vernietigd, is groot.

2 Archeologisch onderzoek

Transect heeft het onderzoek in oktober 2022 uitgevoerd; de resultaten ervan zijn vastgelegd in: *Korver, I., 2022: Sint-Oedenrode, Sluitappel 17-17A - Gemeente Meierijstad (NB) - Archeologisch bureauonderzoek (BO) en inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase - Transect-rapport 4320 - definitief, 5 december 2022.*

Eerder was de conceptversie (v. 1.1, 14 oktober 2022) van dit rapport beoordeeld; daarbij waren enkele op- en aanmerkingen geplaatst die in deze definitieve versie in voldoende mate zijn verwerkt, zie 3. *Beoordeling*.

2.1 Opzet en doel van het onderzoek

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Doel van bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting. Doel van inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde verwachting door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw en bodemintactheid in het plangebied.

Resultaat van het onderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de - verwachte - aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom e.d. en (relatieve) kwaliteit van deze waarden. Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform KNA v. 4.1, prot. 4002; het inventariserend veldonderzoek conform prot. 4003. Het veldonderzoek - verkennend booronderzoek - is uitgevoerd op 13 oktober 2022. Met een Edelman-boor (Ø 7

cm) zijn 5 boringen tot ca. 30 cm in de pleistocene ondergrond (dekzand) gezet. De boringen zijn beschreven volgens NEN5104 en ASB5.2.

2.2 Resultaten en conclusie onderzoek (verkort)

Uit het bureauonderzoek bleek dat het plangebied ligt op de overgang van een dekzandrug in het N. naar een dekzandvlakte in het Z. Er geldt een *lage* archeologische verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum-Mesolithicum vanwege de afwezigheid van open water in de buurt. Archeologische resten uit deze periode worden in de omgeving vrijwel uitsluitend in de buurt van open water aangetroffen, zoals beekdalen. Het plangebied bevindt zich ruim 1 km van het dichtstbijzijnde beekdal. Voor de periode Neolithicum-Late Middeleeuwen geldt een *hoge* verwachting. Het plangebied ligt landschappelijk gezien gunstig voor landbouw en resten van bewoning worden hierbij in de buurt verwacht, in de vorm van zogenaamde 'zwervende erven'. De verwachting is *hoog* vanwege de ligging op een hogere dekzandrug, waarop deels een esdek is gevormd. Voor de Nieuwe Tijd geldt eveneens een *hoge* verwachting. Het ZW van het plangebied is op basis van topografische kaarten bebouwd geweest. Het overige deel is altijd in gebruik geweest als bouwland; hier geldt een *middelhoge* verwachting. Er geldt ook een verwachting op resten uit de Tweede Wereldoorlog. Ten W. van het plangebied, Sluitappel 15, is in 1944 een vliegtuig neergestort. Het is zeer goed mogelijk dat hiervan zich nog resten in het plangebied bevinden, aangezien er geen melding is gemaakt van eventuele ruiming. Bovendien is er in de omgeving veel gevochten, aangezien er aan de overzijde van de A50 (ten O. van het plangebied) een uitkijktoren van de Duitsers stond.

Bij het veldonderzoek bleek dat het plangebied ligt op de flank van een dekzandrug. In de top van het dekzand (55-120 cm -mv; 10,20-10,55 m +NAP) zijn alleen in het ZO van het gebied sporen van bodemvorming aangetroffen. Hier is het archeologisch relevant niveau intact onder een oud-bouwlanddek. In het NO (boring 3) is een A/C-profiel aanwezig en ondanks het ontbreken van sporen van bodemvorming is de top van het dekzand archeologisch intact te noemen. De top is ongeroerd en qua niveau bevindt de C-horizont zich op hetzelfde niveau als in het ZO. Grondsporen en archeologische resten vanaf het Neolithicum kunnen zich zodoende in de top van het dekzand bevinden. Op grond hiervan is de archeologische verwachting uit het bureauonderzoek bijgesteld. Voor de periode Neolithicum-Late Middeleeuwen geldt een *hoge* verwachting voor het O. van het plangebied. In het W. is de top van het dekzand geroerd. De kans dat hier nog intacte archeologische resten aanwezig zijn, is *klein*. In het gehele plangebied kunnen losse militaire resten voorkomen; militaire structuren worden niet verwacht.

2.3 Advies Transect

Het advies van Transect is tweeledig:

- In het kader van de ruimtelijke procedure is archeologisch onderzoek verplicht bij een gebied groter dan 50 m² en dieper dan 30 cm -mv. Geadviseerd wordt om een *dubbelbestemming* op te nemen in het nieuwe bestemmingsplan met dezelfde waarden in de gebieden waar een *hoge* verwachting geldt (zie *bijlage 11*; ca. 1.750 m²). Ter plaatse van de *hoge* verwachting zijn slechts in ca. 150 m² bodemingrepen voorzien. Indien deze dieper reiken dan 30 cm -mv, adviseren wij (Transect) vervolgonderzoek. Dit kan het beste plaatsvinden in de vorm van een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) met de mogelijkheid tot doorstart (DO) waarbij dan het bouwvlak dat binnen de *hoge* verwachtingszone valt, geheel wordt opgegraven.
- Wij (Transect) adviseren om de zones met een *lage* verwachting (geel) en waar verstoringen zijn vastgesteld (huidige bedrijfshal) vrij te geven. De groene zone is reeds vrijgegeven, zoals ook is opgenomen op de beleidskaart. Op het moment dat alsnog archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht conform de Erfgoedwet, art. 5.10 en 5.11, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (gemeente Meierijstad).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal de bevoegde overheid (gemeente Meierijstad) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

3 Beoordeling rapportage namens/door de gemeente Meierijstad

Het rapport voldoet aan de huidige wet- en regelgeving en is verder goed en compleet opgesteld. Het maakt een goed advies en besluit hierover mogelijk en kan daarom worden goedgekeurd.

3.1 Selectieadvies gemeente Meierijstad

Op grond van het voorgaande kan de gemeente nu instemmen met de inhoud en strekking van het rapport van Transect. De gemeente neemt dan ook het advies van Transect over om gravend vervolgonderzoek noodzakelijk te achten, indien in de zones met een *hoge* verwachting bodemingrepen gaan plaatsvinden die dieper reiken dan 30 cm -mv. Dit vervolgonderzoek kan dan het beste plaatsvinden in de vorm van een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) met de mogelijkheid tot doorstart (DO) waarbij dan het gehele bouwvlak dat binnen de *hoge* verwachtingszone valt, wordt opgegraven.

Verder neemt de gemeente ook het advies over aangaande het mogelijk alsnog - *en te allen tijde* - kunnen voorkomen van bepaalde archeologische waarden, zogenaamde 'toevalsvondsten' in vrijgegeven delen van het plangebied en de wettelijk gezien juiste wijze van omgang daarmee :

Op het moment dat alsnog archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht conform de Erfgoedwet, art. 5.10 en 5.11, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (gemeente Meierijstad).

Het rapport is bij dezen definitief goedgekeurd en zal (*procedureel*) worden vastgesteld, het betreft immers primair een bestemmingsplanwijziging.